

11. Ikasgaia Ohorearen aurkako Delituak

I. Sarrera

Ohorea ikuspuntu juridiko-penaletik desgranatzeko zailena den ondasun juridikoa da, izan ere ohorea bezala ulertzea oso lan zaila da horrenbestez bere esanahia zehaztea oraindik zailagoa da. Hau erlatibizazioarengatik ematen da. Honela ohorearen eraso bat jakiteko hainbat faktore izan behar ditugu kontuan, Subjektu aktiboaren egoera, subjektu pasiboaren egoera, sensibilitatea, eta baita bi hauen arteko harremana eta egitatezko supostuaren inguruabarrak. Honela ohoreari egin litezkeen kalteek izaera askotarikoak izan litezke baino denak kontzeptu berean barnebiltzen dira *ospea* edo *gizarte-onespena*. Bi hauen aldagaia subjektu pasiboa aurkitzen den ingurugiro soziala izango da. Hau honela izanik pertsona esfera ezberdinetan (Lan postu jakin bat nazioa, erlijioa, ideologia, kultura etab) barneratzen da, eta esfera ezberdin hauetan, subjektuak hainbat misioen portatzailea da eta hainbat espektatiba eta uzien norabidea. Honi *zentzu objektiboa* deritzogu hau da subjektu horrek duen kontsiderazioa besteen ustetan. Era berean ohorea ere *zentzu subjektibo* batean azter liteke, hau subjektu berak bere buruarekiko duen estima da.

Elementu hauek aztertu ondoren esan beharra daukagu bi hauek 208. artikuluan barneratzen direla

"Es injuria la accion o expresion que lesionan la dignidad de otra persona, menoscabando su fama o atentando contra su propia estimación"

Artikuluaren rubrikari erreparatzen badiogu, egile batzuek guztiz zentzuzkoa ikusi dute ohorea duintasunaren adierazpen gisa aurkezten den ondasun juridiko bezala kontsideratzea zeren 208. artikulua esaten duenez gero kalumnia duintasuna kaltetzen duen delitutzat hartzen da, hau honela kontsideratuz gaur egun ohorearen izaera indarturik ikusi da postura honen ondorioz. Honela ohorearen estatus juridikoari erreparatzen badiogu Gure ordenamenduan Oinarrizko eskubide izaera jasotzen du hain zuzen ere 18.1 artikuluan jasotzen delako.

II. Kalumnia.

"Es calumnia la imputación de un delito hecha con conocimiento de su falsedad o temerario desprecio hacia la verdad."

- Kalumnia Irainaren modalitate astundu bat besterik ez da errealtatean, baino bere izaerak zerikusi gehiago du Justizia administrazioaren aurka eginiko delituekiko ohorea baino gehiago, Adibidez delituen simulazioen tipoarekin duen antzekotasuna.
- Tipo Objektiboa: Jarudera faltsuki beste pertsona bati delitu bat egoztean datza. Egozpena edo atribuzioak era berean iraina izan liteke. Delitutzat zera ulertu behar dugu bidegabearen tipoan subsumitu litekeen egitate bat, honela garrantziarik ez du subjektu aktiboak egitateari ematen dion kalifikazioa (Lapurketa edo Ebasketa). Hemen ere exceptio Veritatisaren inguruan esango dena ere aplikagarria izango da Zkko 207. artikuluari jarraiki.

"El acusado por delito de calumnia quedará exento de toda pena probando el hecho criminal que hubiere imputado."

Era berean egozten den delituak faltsua behar du izan. Era berean 206. artikuluan Publizitate bidez egin izana astuntzen da, publizitatez zabaltzen badira, publizitate moduan zera uler genezakeen hedatu litekeen modu batean egitea.

"si se propagaran con publicidad y, en otro caso, con multa de seis a 12 meses."

- Tipo Subjektiboari erreparatzen badiogu, Hemen doluzko portaera izatea galdatzen da delitu guztietan egiten den bezala eta era berean subjektu aktiboak faltsua dela jakitea galdatzen du. Hala eta guztiz ere doktrinaren sektore batek defendatzen du ez dela beharrezkoa informazioaren faltsutasunaren berri izatea baizik eta informazioa kontrastatu gabe egitean delitua egozteak doluz egina uler liteke.
- Garapen graduari dagokionez, Subjektu pasiboak ezagutaraztea galdatzen da bestela saiakuntza gisa kontsideratuko da.

III. Iraina.

"Es injuria la acción o expresión que lesionan la dignidad de otra persona, menoscabando su fama o atentando contra su propia estimación."

Solamente serán constitutivas de delito las injurias que, por su naturaleza, efectos y circunstancias, sean tenidas en el concepto público por graves."

Las injurias que consistan en la imputación de hechos no se considerarán graves, salvo cuando se hayan llevado a cabo con conocimiento de su falsedad o temerario desprecio hacia la verdad."

- Portaera Tipikoa: Hemen Ohorearen kontzeptuak jasotzen duen zehatzgabetasuna dela eta, hau duintasunaren oinarritzko zati gisa uler genezakeen, hau hala ere guztiz erlatiboa da. Honexegatik, hain zuzen ere, delitu honek graduazio asko jasan ditzake.

Honela Iraina osatzen duen ekintza tipikoa normalean "adierazpen" bat da edo egitate jakin batzuk norbaiti egotzitzea edo balorazio judiziamenduak egitean datza, bai ahoz zein idatziz edo modu sinbolikoan egin litezkeenak. Era ez-egite bat ere kontsideratu liteke (kasurik ez egitea etab). Hala ere beti jarduerak tipikoa izan dedin beharrezkoa da gizartearen ikuspegitik ospea edo estimua urratzea dakarren irain bat izatea hau da jarduerak esanahi ofentsibo bat behar du izan. Ofentsibitate hau denborarekin aldatuz doaeta garai batean ofentsiboa zena gaur egun agian baliteke ez kontsideratzea.

- Tipo Subjektiboa: Puntu honetan beharrezkoa da akzioaren izaera injuriosoaren kontzientzia izatea, eta honetaz gain burutzea. Borondate hau iraintzeko intentzio espezifikoa bezala ulert liteke hau da "Animus Iniurandi" delakoa. Ez da nahikoa adierazpenak objektiboki iraingarria izateak eta subjektuak jakitea, baizik eta honetaz gain, iraintzeko animu berezi bat galdatzen da. Hau galdakizun espezifiko bat da delitu honetan, delituaren izaeratik eratorria. Honela objektiboki iraingarriak diren portaerak baino iraintzeko helburuarekin egin ez direnak baiizk eta txantxetan eginikoak ez dira irain delituak. Elementu subjektibo hau inguruabar beretatik atera liteke.
- Garapen graduari dagokionez, subjektuaren saiakera gradua onartzen da. Delitua burututzat emateko irainak subjektu pasiboaren ezagutzara iritsi behar du, horrenbestez saiakera onargarria da. Hain zuzen ere guztiz beharrezkoa dela defendatzen du Muñoz Condek, delitua burututzat emateko kaltetuak honen ezagutza izatea zeren ikerketak alderdi baten eskaeraz hasten dira hau da delitu pribatu bezala kontsideratzen dena delako Irain delitua. Hala ere Auzitegi Gorenak, nahikotzat kontsideratzen du burututzat hartzeko delitua hau edonor hartzailek jasotzean iraina.
- Inguruabar aldarazleak: Hauek 214.artikuluari jasotzen dira.

"Si el acusado de calumnia o injuria reconociere ante la autoridad judicial la falsedad o falta de certeza de las imputaciones y se retractare de ellas, el Juez o Tribunal impondrá la pena inmediatamente inferior en grado y podrá dejar de imponer la pena de inhabilitación que establece el artículo anterior."

Artikuluari argi eta garbi ikus dezakegunez gero, akusatuak onartzen badu autoritate judizial baten aurrean hauek egiazkotasun falta dutela zigorra gradu batean gutxitu dezake zigorra eta desgaitze zigorra ez aplikatzea erabaki dezake, azken hau neurri potestatiboa bilakatuz.

"El Juez o tribunal ante quien se produjera el reconocimiento ordenará que se entregue testimonio de retractación al ofendido y, si éste lo solicita, ordenará su publicación en el mismo medio en que se vertió la calumnia o injuria, en espacio idéntico o similar a aquél en que se produjo su difusión y dentro del plazo que señale el Juez o Tribunal sentenciador."

Honela errekonozimendua egin zaion auzitegiak testimonio hau erasotuari bidaliko zaio eta honek ondoren argitaratzea erabaki dezake.

- Irain motak:
 - Delitu gisa kontsideratzeko Irainek 208 II artikulua esaten duen bezala, bere izaera efektu edo ingurubarrengatik publikoki larriak kontsideratzen direnak hartuko dira.

"Solamente serán constitutivas de delito las injurias que, por su naturaleza, efectos y circunstancias, sean tenidas en el concepto publico por graves"

Honela guztiz beharrezkoa egiten zaigu larritasunaren kontzeptua bat eratzen saiatzea. Rubrikari erreparatuz, Publikoak izan behar dute eta horrenbestez Egotzitzen direnak akatsak edo bizioak izan litezke; Drogazalea, prosituta etab. Era berean keinu hauek ospearean aurkakoak

behar dute izan. Hau guztiz zirkunstantziala den irizpide bat da eta horrenbestez, Auzitegi edo epailea izango da azken instantzian irainen larritasuna aztertuko duena.

- Irain kualifikatuei erreparatzen badiegu, publizitate bidez egiten diren irainak astungarri bat suposatzen dute gure ordenamendu juridiko penalean, Honela publizitate bezala zera ulertu behar dugu papel impreso edo kartelak uler ditazkegu hau da edonolako eskuizkribu, baita ere pertsona konkurtso baten aurrean diskurtsoetan edo bilera publikoetan, orokorrean kontsantzia izan dezaketen medioen bidez.

La calumnia y la injuria se reputarán hechas con publicidad cuando se propaguen por medio de la imprenta, la radiodifusión o por cualquier otro medio de eficacia semejante.

- "Exceptio Veritatis": Hau akusatuak eginiko egozpena edo irainaren egiazkotasuna frogatzerakoan, honengan ondorio gisa dakarren erantuznkizun penalaren bazterketa da. (210.art)

“El acusado de injuria quedará exento de responsabilidad probando la verdad de las imputaciones cuando éstas se dirijan contra funcionarios públicos sobre hechos concernientes al ejercicio de sus cargos o referidos a la comisión de faltas penales o de infracciones administrativas.”

Hemen interes gatazka baten aurrean gaude hau da informatzaileak, informatzeko duen eskubidearen eta kaltetuak duen ohorearen eskubidearen artean, hemen Auzitegi Konstituzionalak azpimarratu duenez gero, beharrezkoa da iraingarria izan litekeen informazio bat argitaratzeko unean hau ahalik eta iturri gehiagorekin kontrastatua izatea.

IV. Xedapen erkideak

Zigor Kodeak bere XI Tituluko II kapituluan bi delitu hauentzako xedapen erkide batzuk eratzen ditu, hauetako batzuk tratatuak izan dira gaiaren zehar (Publizitate kontzeptua edota atzeraegitea) gainontzekoak hauek dira;

- 212.artikuluak, erantzunkizun zibil solidarioa eratzen du medio informatiboaren jabe den pertsona fisiko zein juridikoari non honen bidez kalumnia zein iraina egin den.
- 213. artikuluak, desgaitzuntza bereziaren aukera aurreikusten du lan edo kargu publiko batentzat edo ofizio jakin baterako 6 hilabetetik 24 hilabete bitartean, delitua prezioa, promesa zein errekonpentsa bidez egin balira.
- Prozesatzeko baldintza objektiboak: Bai kalumniak eta bai Irainak pertsegituak izan ahal izateko guztiz beharrezkoa da ofendituak zein bere legezko ordezkariaren kereila bat. Beste ale batetik ofendituaren edo legezko ordezkariaren barkamenak akzio penala azkentzen du 215.3 artikuluak.